

1. Taustaa

Kuopion erityisopetuksen edellinen kehittämissuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2009 ja sitä toteutettiin vuosina 2009 - 2017. Kehittämissuunnitelmassa pyrittiin ottamaan huomioon erityisopetuksen kansallisen strategian (2007) suositukset, minkä johdosta se vastasi sangen hyvin vuonna 2011 voimaantulleisiin opetussuunnitelman muutoksiin, joissa toimeenpantiin monia kansallisen strategian ehdotuksia. Kehittämissuunnitelman toteuttamisessa otettiin huomioon opetus- ja oppilashuollon 2014 voimaantulleet lain muutokset. Kehittämissuunnitelman toteuttamista on seurattu ja arvioitu vuosittain ja sitä on päivitetty jatkuvan arvioinnin perusteella.

Keväällä 2017 aloitettiin opetusjohtajan toimesta kolmiportaisen tuen käytänteiden tarkastelu ja syksyllä 2017 perustettiin kolmiportaisen tuen kehittämis- ja arviointiryhmä. Ryhmän tehtävänä oli arvioida syksyn 2017 aikana kolmiportaisen tuen käytänteitä ja esittää kehittämis ehdotuksia. Työryhmä koostui erityyppisten koulujen rehtoreista, erityisopettajista ja oppilashuollon / varhaiskasvatuksen edustajasta, jotta suunnitelmaan saataisiin kattava näkemys Kuopion peruskoulujen tilanteesta liittyen kolmiportaiseen tukeen. Suunnitelman taustakyselyiden suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistui myös perusopetuksen johtotiimi.

Suunnitelman pohjana käytetään PCM "project cycle management" suunnittelun mukaista loogista viitekehystä, jossa pyritään kuvaamaan oletetut tulokset, toimenpiteet tulosten saavuttamiseksi, tulosindikaattorit, todentamisen lähteet ja mahdolliset kustannusvaikutukset. (LIITE 1 Looginen viitekehys)

Loogisen viitekehyksen ensimmäiseen taulukkoon on koottu suunnitelman yleistavoite ja tehtävä sekä kehittämissuunnitelman pääasialliset tulosindikaattorit. Se toimii kehittämissuunnitelman koontitaulukkona, johon on kerätty osatavoitteiden pääasiallisia tavoitteita.

Kehittämissuunnitelman tarkemmat tulostavoitteet, indikaattorit, todentamisen lähteet, toimenpiteet ja kustannusvaikutukset selviävät osatavoitteiden omista loogisen viitekehyksen taulukoista.

2. Tilanne- ja tarvekartoitukset

Työryhmässä tarkasteltiin tämänhetkisiä kansallisia koulutuspoliittisia linjauksia, nykyisiä tukea ohjaavia normeja ja saatavissa olevia valtakunnallisia tilastotietoja. Normit ja koulutuspoliittiset linjaukset luovat luonnollisesti raamin ja suunnan kehittämissuunnitelmalle. Lisäksi työryhmä vertaili tilastotietoa kolmiportaisen tuen toteuttamisesta Kuopiossa ja valtakunnallisesti.

Tarvekartoitusta tehtiin tuen käytäntöihin liittyvällä CAF- arvioinnilla perusopetuksen rehtoreille. Arvioinnin pohjalta tehtiin tarkentava kysely seitsemän koulun henkilöstölle. Kyselyllä pyrittiin selvittämään koulujen haasteita ja kehittämistoiveita, sekä saamaan opettajien ja koulunkäynninohjaajien mielipiteet kehittämisen pohjaksi. Suunnitelmaluonnosta esiteltiin kasvun ja oppimisen lautakunnalle ja rehtoreille marraskuussa 2017.

Tilanne ja tarvekartoitusten pohjalta päädyttiin kolmeen kehittämisalueeseen: resursoinnin, osaamisen ja käytänteiden kehittämiseen.

3. Tavoitteet

Suunnitelman yleistavoitteena on lähikoulu, joka pystyy tukemaan kaikkia alueensa oppilaita aina, kun se on oppilaan edun mukaista. Tavoite pyritään saavuttamaan siten, että jokaisella kouluyksiköllä on käytettävissä osaamista ja resurssia varhaiseen puuttumiseen ja oikea-aikaiseen tukeen aina tuen tarpeen ilmetessä. Suunnitelman tavoite on jaettu kolmeen osatavoitteeseen:

1. Resurssit: ”Oikein kohdennetut ja käytetyt resurssit”
2. Osaaminen: ”Koko henkilöstöllä riittävä osaaminen oppilaan tukemiseen”
3. Käytännöt: ”Oppilasta pystytään tukemaan mahdollisimman oikea-aikaisesti tuen tarpeiden muuttuessa”

4. Oletetut tulokset

Jokaisessa osatavoitteessa on erilliset tulostavoitteet. Tulostavoitteita tarkastellaan suunnitelman toteuttamisen aikana ja tarvittaessa määritellään uudelleen.

Toimenpiteet, joilla tulokset saavutetaan, tulosindikaattorit ja todentamisen lähteet on esitetty loogisessa viitekehyksessä jokaisen osatavoitteen kohdalla.

4.1. Resurssit

Tulostavoitteet ovat:

1. Koululla on käytössään yhteisesti hyväksytyjen periaatteiden mukainen kolmiportaisen tuen henkilöstöresurssi. Ennalta määrätty osa resurssista jätetään jakamatta lukuvuoden aikana ilmeneviä akuutteja erityistarpeita varten.
2. Koulu on kohdentanut henkilöstöresurssin kulloistenkin tarpeidensa ja toimintakulttuurinsa mukaisesti ja koulun resurssia käytetään asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi joustavasti ja tehokkaasti.

3. Eri toimijoiden yhteistyö on tehostanut resurssien käyttöä oppilaiden ja perheiden kokonaisvaltaisessa tukemisessa ja mahdollistanut työntekijöiden joustavat tehtäväkuvat.
4. Hallinto tukee kouluja kolmiportaisen tuen suunnittelussa ja toteutuksessa (koulujen toimintaa liittyen kolmiportaisen tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen). Työnjohtoa, työnohjausta, toiminnan yleistä koordinointia ja koulutason konsultointia varten hallintoon varataan riittävä henkilöresurssi.

4.2. Osaaminen

Tulostavoitteet ovat:

1. Aineen- ja luokanopettajat osaavat tukea tuen eri tasoilla olevia oppilaita.
2. Kolmiportaisen tuen kirjaamiskäytänteet ja lomakkeet ovat selkeät, yhtenäiset ja oppilaan oppimista tukevat
3. Luokan ja aineenopettajille on suunnattu konsultaatiota tuen järjestämiseksi: Erityisopettajien, oppilashuoltohenkilöstön ja osaamiskeskusten (sairaalakoulu, kaupunkikohtaiset ja alueelliset erityisosaamisyksiköt) tarjoama konsultaatio.
4. Erityisopettajien, erityisluokanopettajien, koulunkäynninohjaajien ja muun kasvun ja oppimisen tuen henkilöstön osaaminen on vahvistunut.
5. Rehtoreiden tietotaito kolmiportaisen tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen on vahvistunut.

4.3. Käytänteet

Tulostavoitteet ovat:

1. Moniammatillinen tuki (monitoimijuus) on saatavilla oikea-aikaisesti, riittävässä laajuudessa ja riittävän varhaisessa vaiheessa
2. Hyvien lähikouluperiaatetta / integraatiota tukevien käytänteiden kerääminen ja levittäminen
3. Tarvittaessa oppilaiden tukena ovat vaativan erityisopetuksen koulupolut (VAIKE /AU, SOSEM, KIELI) ja profiloitumattomia erityisluokkia
4. Kolmiportainen tuki on kaksisuuntainen. Tuen painopiste on yleisessä ja tehostetussa tuessa.

5. Toimenpiteet ja aikataulutus

Toimenpiteet ja aikataulutus on kuvattu alla olevassa taulukossa. Tarkemmat toimenpiteet tulostavoitteisiin liittyen on kuvattu loogisen viitekehyksen osatavoitteiden omissa taulukoissa

[illegible]

6. Resursointi

Kehittämissuunnitelmaa toteutetaan pääsääntöisesti koulutoimen olemassa olevia resursseja uudelleen suuntaamalla ja osin lisäämällä resurssia muun muassa oppilashuollon henkilöstön lisäämiseen, erityisopettajien lisäämiseen ja luokkakokojen pienentämiseen. Lisäksi suunnitelmaa toteutetaan yhdistelemällä ja tehostamalla eri hallintokuntien henkilöstöresurssien käyttöä sekä hakemalla kansallisia kehittämisrahoituksia.

Koulutukseen ja osaamisen lisäämiseen tarvittavaa rahoitusta saadaan osittain uudelleen suuntaamalla henkilöstön keskitettyyn koulutukseen käytettävää rahoitusta. Laajemmat koulutuskokonaisuudet (mm. nepsy -valmentaja ja Art-koulutus) ja työnohjauksen mahdollistuminen edellyttävät lisärahoitusta tai koulutusmäärärahojen tarkkaa suunnitelmallista kohdentamista.

Tuen painopisteen siirtyessä entistä enemmän yleiseen ja tehostettuun tukeen, voidaan resursseja uudelleensuunnata ennaltaehkäiseviin toimiin kalliimman korjaavan tuen sijaan. Aikaisemman kehittämissuunnitelman toteutuksen aikana resurssia vapautui luokkamuotoisesta erityisopetuksesta opiskelujaksojen lyhentyessä sekä osin / kokonaan integroitujen oppilaiden osuuden lisääntyessä. Vapautunutta resurssia käytettiin yleistä, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tukemiseen lähikouluissa yleisopetuksen luokissa.

7. Oletukset ja riskit

Yhtenä perusolettamuksena suunnitelman onnistumiselle on, että perusopetuksen resurssit ydinpalveluihin säilyvät ennallaan tai kasvavat. Lisäksi oletuksena on oppilashuollon henkilöresurssin lisääminen ja oppilashuollon säilyminen osana kunnan omaa toimintaa.

Riskinä voidaan nähdä sote- uudistuksen mukanaan tuomat muutokset, jotka saattavat hankaloittaa moniammatillisen yhteistyön sujuvuutta. Toisaalta perhekeskusmalli ja kaupungissa tehtävä lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluiden monialainen kehittämistyö voi myös sujuvoittaa yhteistyötä. Parhaimmillaan sosiaali- ja terveyspalveluiden integraatio tukee haastavan erityisen tuen toteuttamista.

8. Suunnitelman toteutumisen arviointi

Suunnitelman toteuttamista ja tulosten saavuttamista arvioidaan jatkuvasti. Arviointi pohjautuu loogisessa viitekehyksessä määriteltyihin tulosindikaattoreihin. Arvioinnissa pyritään käyttämään hyödyksi jo olemassa olevia tilastoja. Edellä mainittuja lähteitä ovat mm. primus, Kuopion tilastotiedot, kouluikkuna, täydennyskoulutustilastot, koulujen vuosisuunnitelmat, oppilashuollon tilastot, erityisopetukseen siirtopäätökset ja talousraportit.

Arvioinnin kokoamisesta ja suunnitelman toteutuksen raportoinnista vastaavat perusopetuspäälliköt.

LIITE 1 Looginen viitekehys

		Tulosindikaattorit	Todentamisen lähteet	Oletukset ja riskit
Yleistavoite	Lähikoulu pystyy tukemaan kaikkia alueensa oppilaita			
Tehtävä	Koululla on osaamista ja resurssia varhaiseen puuttumiseen ja oikea-aikaiseen tukeen aina tuen tarpeen ilmetessä.	resurssien määräytymisen periaatteista on sovittu yhteisesti ja resurssinjakotaulukko on julkinen. pedagoginen henkilöstöresurssi on siirretty koulujen budjettiin ja koulut voivat päättää resurssinsa käytöstä itsenäisesti. kolmiportainen tuki on kaksisuuntainen. Tuen painopiste on yleisessä ja tehostetussa tuessa. koko pedagogiselle henkilöstölle on järjestetty oppilaiden tuen kehittämiseen liittyviä pakollisia ja vapaaehtoisia koulutuksia. Jokaisella koululla ART- ja NEPSY- koulutuksen käyneitä opettajia ja ”tuentutor”. moniammatillinen konsultaatio on kaikkien opettajien saatavilla aina tarvittaessa. kasvun ja oppimisen tuen parantunut henkilöstöresurssi mahdollistaa oikea-aikaisen ja mitoitettun tuen oppilaille. erityisluokille siirtyminen ja integroituminen yleisopetukseen on joustavaa ja oppilaan tarpeet huomioonottavaa.	resurssinjaon periaatteet ja resurssinjakotaulukko vuosisuunnitelma tilastot, primus täydennyskoulutustoteumat oppilashuoltohenkilöstön määrä, konsultaatioiden määrä, oppilastilastot oppilastilastot oikaisuvaatimusten vähentyminen	Oletukset: Perusopetuksen resurssit ydinpalveluihin säilyy ennallaan tai kasvaa Oppilashuollon henkilöstöresurssia lisätään ja oppilashuolto säilyy osana kunnan toimintaa. Riskit: Sote uudistus hankaloittaa moniammatillisen yhteistyön sujuvuutta
Osatavoitteet	1. Resurssit ”Oikein kohdennetut ja käytetyt resurssit”	2. Osaaminen ”Koko henkilöstöllä riittävä osaaminen oppilaan tukemiseen”	3. Käytänteet ”Oppilasta pystytään tukemaan mahdollisimman oikea-aikaisesti tuen tarpeiden muuttuessa”	

Tulokset 1. RESURSSIT	Tulosindikaattori	Todentamisen lähteet	Toimenpiteet tuloksen saavuttamiseksi	Kustannukset
Tulos 1 Koululla on käytössään yhteisesti hyväksyttyjen periaatteiden mukainen kolmiportaisen tuen henkilöstöresurssi. Ennalta määrätty osa resurssista jätetään jakamatta lukuvuoden aikana ilmeneviä akuutteja erityistarpeita varten.	resurssien määräytymisen periaatteista on sovittu yhteisesti. päätöksenteon prosessista ja aikataulusta tiedotetaan avoimesti. resurssinjakotaulukko on julkinen. koulun toimintakyky turvataan akuuteissa ja erityisen haastavissa tilanteissa siihen varatuista resursseista.	resurssijaon periaatteet resurssinjakotaulukko ohjeistukset	resurssijaon määräytymisperusteista sopiminen resurssinjaon vuosikello resurssijaon toimivuuden jatkuva arviointi	ei kustannusvaikutuksia
Tulos 2 Koulu on kohdennanut henkilöstöresurssin kulloistenkin tarpeidensa ja toimintakulttuurinsa mukaisesti ja koulun resurssia käytetään asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi joustavasti ja tehokkaasti	koulut päättävät itsenäisesti oman resurssinsa käytöstä. koulut suunnittelevat yhteistyössä resurssien käyttöä, jotta alueen oppilaille saadaan tarkoituksenmukainen ja riittävä tuki (esimerkiksi kiertävä resurssiopettaja / alueellinen erityisluokka). koulunkäynninohjaajaresurssin siirron vaikutukset kouluille on selvitetty. koulu päättää rekrytoinneista oman budjettinsa puitteissa. tuen painopiste yleisessä ja tehostetussa tuessa.	vuosisuunnitelma talousraportit primus	hyvien käytänteiden kokoaminen rehtoreille koulutusta resurssien tehokkaasta käytöstä päätös koulunkäynninohjaajaresurssin siirtämisestä kouluille koulujen palaute resurssien käytöstä osana vuosisuunnitelman arviointia	ei kustannusvaikutuksia

	koulun opetus- ja tukihenkilöstön rakenne ja tehtäväkuvaukset tukevat koulun toimintakulttuuria ja vastaavat koulun omia tarpeita.			
Tulos 3 Eri toimijoiden yhteistyö on tehostanut resurssien käyttöä oppilaiden ja perheiden kokonaisvaltaiseen tukemiseen ja mahdollistanut työntekijöiden joustavat tehtäväkuvat.	kaupungin eri hallintokuntien ja yhteistyökumppaneiden kesken on tehty joustavia ratkaisuja monitoimijuuden turvaamiseksi ja päällekkäisyyksien karsimiseksi. opettajat ovat siirtyneet kokonaistyöaikaan ja palkkaus on yhtenäistetty henkilöstön toimenkuvat ovat muuttuneet vastaamaan koulujen ja oppilaiden tarpeita. tuki on oikea-aikaista ja riittävää. yhteistyö on lisääntynyt ja se on sujuvaa.	ohjeistukset yhteistyökuvaukset yhteisöllisen oppilashuollon muistiot sopimus kokonaistyöajasta vuosisuunnitelmat psykologien ja kuraattorien tilastot lastensuojeluilmoitusten määrä	poliittinen linjaus yhteistyön kehittämiseen hallintokuntien yhteinen suunnittelu toimenkuvien täsmentäminen rekrytointi vastaamaan työnkuvia yhteistyön koordinointi tulosten arviointi ja edelleen kehittäminen	resurssien uudelleensuuntaaminen eri hallintokunnissa
Tulos 4 Hallinto tukee kouluja kolmiportaisen tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Työnjohtoa, työnohjausta, toiminnan yleistä koordinointia ja koulutason konsultointia varten varataan riittävä henkilöresurssi.	perusopetuksen hallintomalli takaa kouluille mahdollisuuden saada tukea, ohjausta ja hallinnollista apua tarvittaessa. prosessit sujuvat jouhevasti ja käsittelyajat lyhenevät. tuen palvelut ja päätökset ovat tasalaatuisia ja yhdenvertaisia. oikaisuvaatimusten määrä on vähentynyt.	hallinnon tehtäväkuvat vuosikellossa määriteltyjen tehtävien vastuut selkeät	hallinnon tehtäväkuvien ja vastuiden määrittely ohjeistus ja tiedottaminen käsittelyaikojen määrittely	?

Tulokset 2. OSAAMINEN JA TOIMINTAKULTTUURI	Tulosindikaattori	Todentamisen lähteet	Toimenpiteet tuloksen saavuttamiseksi	Kustannukset
Tulos 1 Aineen- ja luokanopettajat osaavat tukea tuen eri tasoilla olevia oppilaita.	VESO koulutus on järjestetty kaikille opettajille. opettajille on tarjolla vapaavalintaisia kolmiportaisen tuen koulutuksia. ART -aggression replacement training- koulutukset on järjestetty opettajille. jokaisella koululla on vähintään yksi NEPSY (neuropsykiatrinen) valmentaja koulukohtainen suunnitelma koulutustarpeista tehdään 2-3 vuoden aikavälillä. henkilöstöllä on tasapuoliset kouluttautumismahdollisuudet. yhteistyön on lisääntynyt koulujen välillä; tiedon/osaamisen jakaminen. työnohjausta on mahdollista saada sitä tarvittaessa.	koulutustarvekyselyn tulokset koulutusten palautteet koulutustilastot kehityskeskustelut	koulutustarpeen kartoitus koulutusten suunnittelu kartoituksen perusteella koulutusten toteuttaminen arviointi ja jatkosuunnittelu työnohjaus verkostoituminen	kouluttajakustannukset sijaiskustannukset osin kustannuksia voidaan kattaa suuntaamalla nykyistä koulutusresurssia kyseessä oleviin koulutuksiin työnohjaajan palkkakustannus
Tulos 2 Kolmiportaisen tuen kirjaamiskäytänteet ja lomakkeet ovat selkeät,	kirjaamiskäytänteet ovat yhtenäistyneet. joka koululle on nimetty	kartoituksen palautteet tuen lomakkeet	koulutukset vuosikello, joka määrittää aikataulut ja vastuut	ei merkittäviä kustannuksia

yhtenäiset ja oppilaan oppimista tukevat	"tuentutor". tuen kirjaamislomakkeita kehitetään jatkuvasti.	koulutusten palautteet ja koulutustilastot	kirjaustutoreiden jatkuva kouluttaminen ohjepankin laatiminen.	
Tulos 3 Luokan ja aineenopettajille on suunnattu konsultaatiota tuen järjestämiseksi: erityisopettajien, oppilashuoltohenkilöstön ja osaamiskeskusten (sairaalakoulu, kaupunkikohtaiset ja alueelliset erityisosaamisyksiköt) tarjoama konsultaatio.	konsultaatiot ovat toteutuneet psykologien ja kuraattorien konsultaatioajat on suunniteltu ja toteutettu kouluilla konsultaatio on helposti saavutettavissa. koulussa toteutuu pedagoginen kahvila/ keskustelutapa tai työnohjaus. luokan ja aineenopettajien osaamisen kokemus on vahvistunut. koulutustilaisuuksia on toteutettu suunnitelmallisesti.	kartoitukset palautteet kehityskeskustelut	käytänteiden yhtenäistäminen. sovitaan yhteistyötahojen kanssa konsultaatiokäytänteissä konsultoivan työotteen ja saatavuuden vahvistaminen koulutasolla koulun omien toimijoiden toteuttamana; mm. pedagogiset keskustelut osaksi työyhteisön toimintaa. osaamiskeskusten (sairaalakoulu, kaupunkikohtaiset ja alueelliset erityisosaamisyksiköt) tarjoamat koulutukset ja konsultaatio.	ei merkittäviä kustannuksia kouluttajakustannukset.
Tulos 4 Erityisopettajien, erityisluokanopettajien, koulunkäynninohjaajien ja muun kasvun ja oppimisen tuen henkilöstön osaaminen on vahvistunut	koulutustarve on selvitetty ja koulutukset suunniteltu ja toteutettu. Koulutusten suunnittelu on toteutettu moniammatillisesti vastaamaan yhteisiä tarpeita. yhteistyö ja hyvien käytänteiden jakaminen on toteutunut omalla koululla. erityisopettajat ovat	koulutustarvekartoitus koulutustilastot ja palautteet	koulutusten järjestäminen kaupungin sisäisen koulutuksen lisääminen ja koulutustiedon jakaminen omassa yhteisössä yhteistyön ja verkostoitumisen lisääminen erityisopettajien ja erityisluokanopettajien välillä eri koulujen välinen yhteistyö	ei merkittäviä kustannuksia

	kouluttautuneet ja verkostoituneet (ART / NEPSY / ym). koulukohtainen suunnitelma koulutustarpeista tehdään 2-3 vuoden aikavälillä. henkilöstöllä on tasapuoliset kouluttautumismahdollisuudet. yhteistyö lisääntyy koulujen välillä tiedon/osaamisen jakamiseksi.			
Tulos 5 Rehtoreiden tietotaito kolmiportaisen tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen on vahvistunut.	rehtoreiden päätöksenteko ja erityisen tuen järjestäminen ovat yhtenäiset eri kouluissa. rehtoreiden perehdytystä ja osaamista on vahvistettu. rehtorin kyky johtaa tuen prosesseja on vahvistunut. kolmiportaisen tuen hallinnointiin liittyvät koulutukset järjestetty. rehtoreiden verkostoituminen on parantunut. oikaisuvaatimukset ovat vähentyneet.	kartoitus päätökset oikaisuvaatimukset	koulutus rehtoreille yhteistyöfoorumien luominen yhdessä sovitut toimintamallit käytössä palvelupäälliköiden tuki rehtoreille	ei merkittäviä kustannuksia

Tulokset 3. KÄYTÄNTEET	Tulosindikaattori	Todentamisen lähteet	Toimenpiteet tuloksen saavuttamiseksi	Kustannukset
Tulos 1 Moniammatillinen tuki (monitoimijuus) saatavilla oikea-aikaisesti, riittävässä laajuudessa ja erityisesti varhaisessa vaiheessa	psykologien ja kuraattorien määrä ja palveluiden saatavuus on riittävä, noin 1000 oppilasta / työntekijä. kouluterveydenhoitajien mitoitus on asetusten mukainen. erityisopettajaa / eritysluokanopettajaa kohden on noin 100 oppilasta sosiaalityön konsultointi ja tuki on helposti ja nopeasti koulujen ja perheiden saavutettavissa. tiedonkulku eri toimijoiden välillä on avointa ja sujuvaa. vapaa-ajantuki tukea tarvitseville oppilaille toteutuu. opettajat saavat konsultaatiota tarvittaessa. ohjaus moniammatillisen tuen piiriin on toteutunut. tuen palveluiden saatavuus on tasalaatuisia oppilaille ja heidän perheilleen. tuki aloitetaan heti huolen herättyä, varhainen puuttuminen	tilastot (kouluikkuna) kysely henkilöstölle kehityskeskustelut lastensuojelun tilastot	päätös resurssien lisäämisestä päätös yhteistyön tehostamisesta yhteistyömuotojen ja prosien kehittäminen toiminnan jatkuva arvioiminen	henkilöstön mitoituksen lisäksi aiheutuvat kustannukset

	toteutuu. syrjäytyminen on vähentynyt. kodin ulkopuolelle tehty sijoitukset ovat vähentyneet.			
Tulos 2 Hyvien lähikouluperiaatetta / integraatiota tukevien käytänteiden kerääminen ja levittäminen. Koulujen uudenlainen yhteistoiminta edistävät tuen käytänteiden kehittämistä ja resurssien tehostunutta käyttöä.	koulun rakenteiden ja toimintakulttuurin tavoitteellinen kehittäminen tukee kaikkia oppilaita. kaupunkitason rakenteet tukevat lähikouluperiaatteen toteuttamista. koulujen uudenlainen yhteistoiminta on mahdollistanut ja edistänyt koulujen välistä yhteistyötä kolmiportaisen tuen kehittämisessä. tutorointia ja konsultointia kehitetään. kouluilla on kolmiportaiseen tukeen liittyviä kehittämishankkeita. käytössä on sähköinen alusta hyvien käytänteiden keräämiseen ja levittämiseen. onnistuneita integraatiokokeiluita eri kouluilla.	vuosisuunnitelma sähköinen alusta kolmiportaisen tuen tilastot	sähköisen alustan luominen ja markkinointi yhteistyöfoorumien luominen tutoroinnin / konsultoinnin kehittäminen	ei kustannusvaikutuksia
Tulos 3 Tarvittaessa oppilaiden	kolmiportainen tuki on kaksisuuntainen. Tuen painopiste	valtakunnalliset tilastot	keskitetty oppilasvirtojen valmistelu, ohjaus ja päätös	ei merkittäviä kustannusvaikutuksia

tukena ovat vaativan erityisopetuksen koulupolut VAIKE /AU SOSEM KIELI ja profiloitumattomia erityisluokkia ja muita oppilasta tukevia opetusryhmiä (yhteistoimintaluokka, tehostettu osa-aikainen erityisopetus, perheluokka, ym)	on yleisessä ja tehostetussa tuessa. Vaativaa erityisopetusta tarvitsevat oppilaat siirtyvät profiloituneille erityisluokille tarvittaessa profiloituneille erityisluokille siirtymiselle on selkeät kriteerit. erityisluokille siirtyminen ja integroituminen yleisopetukseen on joustavaa ja oppilaan tarpeet huomioonottavaa. tukea tarvitseville oppilaille luodaan myös erilaisia tuen muotoja ilman varsinaista erityisluokkasijoitusta. profiloimattomien erityisluokkien tarpeen arviointi on koulukohtaisesti ja aluekohtaisesti joustavaa. profiloitumattomien erityisluokkien alueellinen sijoittuminen ja koulujen yhteistyö oppilassijoittelussa. uudenlaisia (yhteistoimintaluokka, tehostettu osa-aikainen erityisopetus, perheluokka, ym), oppilasta tukevia opetusryhmiä on kehitetty ja toiminnassa erityisluokilla opiskelevien	Kuopion tilastot primus tuen päätökset kouluittain ja luokka-asteittain kouluikkuna	kaupungin profiloiduille luokille yhteistyö erikoissairaanhoidon, erityisneuvolan ja muiden alan toimijoiden kanssa profiloitujen erityisluokkien sijoittamisessa huomioidaan tilatarpeet	
---	--	---	--	--

	oppilaiden integraatio on lisääntynyt.			
--	--	--	--	--

